

VAN DE REDACTIE

De NGV is van en vóór de leden. Dat geldt ook voor de ruim 300 leden van onze afdeling Kempen- en Peelland. De redactie van het Mededelingenblad is zich dat zeer bewust. Omdat de meerderheid van de leden prijs stelt op een fysiek blad is besloten vooralsnog nog niet op een digitale uitgave over te gaan. U vindt de digitale versie overigens ook op de website.

Het maken, uitgeven en verzenden van ons afdelingsblad is relatief duur: iets meer dan de helft van de begroting (51 %) gaat daaraan op. Dat is altijd nog minder dan het landelijke gemiddelde (58 %), maar toch zijn we van mening dat we met de inhoud van ons blad zorgvuldig moeten omgaan. Vandaar dat u vanaf nu een beleidswijziging zult bemerken: méér pagina's met genealogische inhoud, minder mededelingen en verslagen die in deze tijd ook op andere manieren onder geïnteresseerden verspreid kunnen worden. Agenda's, verslagen en notulen van vergaderingen bijvoorbeeld worden via het leden e-mailbestand toegezonden. En voor de leden die nog niet op de digitale snelweg zijn aangesloten is een telefoontje of katebelletje naar onze afdelingssecretaris, Marie-Louise van Wijk-van Duurling, voldoende om alle gewenste informatie per post te ontvangen. U vindt haar adresgegevens op de binnenzijde van de omslag.

Op deze manier kunnen we de gemiddeld achtentwintig pagina's van elke aflevering optimaal benutten. Daarvoor is natuurlijk ook uw bijdrage van harte welkom. Hebt u een interessant artikel over een stamboom, een ervaring, een vraag of een reactie: aarzel niet om deze aan de redactie toe te sturen. Indien nodig helpen wij u zelfs om deze voor publicatie geschikt te maken. De nieuwe rubriek "Het fotobidprentje van..." heeft al een hele reeks nieuwe bijdragen van leden opgeleverd!

Bedenkt u zich dat u zich niet tot de regio Kempen- en Peelland hoeft te beperken. Ons ledenbestand is, dankzij het hoge migratiegehalte in Zuidoost Brabant, zeer gevarieerd, dus ook uw genealogische gegevens en ervaringen uit andere provincies, en zelfs uit het buitenland, zijn van harte welkom.

Zo maken we samen van ons blad een écht verenigingsblad!

GEPLANDE BIJeenKOMSTEN

Gemeenschapshuis 't Trefpunt, Belgiëplein 20, 5628 XJ Eindhoven.

Begin van de voordrachten 20.00 uur, zaal open 19.30 uur

Op elke bijeenkomst de stands: Contactdienst, Tijdschriften, Bibliotheek en Nieuwe Leden.

Zaterdag 18 juni [Excursie naar de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag](#)
Gaat niet door vanwege te weinig belangstelling!

Dinsdag 13 september: [De valkuilen en zegeningen van DNA – onderzoek als hulpmiddel bij familieonderzoek](#)
door: Robert Filippo

Zaterdag 29 september: [Excursie naar de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag](#)
(Onder voorbehoud)

Dinsdag 11 oktober : [Hannekemaaiers, haringvissers en andere hollandgangers](#)
door: Jos Kaldenbach

Dinsdag 1 november: [Jaarlijkse avond voor nieuwe \(en “oude”\) leden](#)
Organisatie: Henriette Hardeman en Astrid Magielse

Dinsdag 15 november: Ledennaarsvergadering
Lezing

Zaterdag 10 december: Inloopmiddag

KORTE INHOUD VAN DE BIJeenKOMSTEN

Dinsdag 13 september:

De valkuilen en zegeningen van DNA – onderzoek als hulpmiddel bij familieonderzoek

Door: Robert Filippo

Een boeiende, interactieve en praktijkgerichte lezing over de valkuilen en zegeningen van DNA – onderzoek als hulpmiddel bij familieonderzoek. Aan de hand van praktijkvoorbeelden uit enkele genetische reconstructies van de Filippo Stam en de Joodse Rudelsheim Stam neemt de spreker u mee hoe hij met behulp van deze techniek verwantschapsvragen in zijn familieonderzoek oploste, maar ook hoe hij tegen plezierige en minder plezierige verrassingen aanliep. Laagdrempelige, kennisdelende en “niet wetenschappelijke” lezing voor iedereen die hier meer over wilt weten. Neem gerust uw eigen stamboomproblemen mee en laat u verrassen wat dit hulpmiddel voor u mogelijk zou kunnen betekenen.

Zaterdag 29 september:

Excursie naar de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (onder voorbehoud)

Een rondleiding door de KB duurt ongeveer een uur en gaat langs de leesalen, de microfilmruimte, de leeszaal Bijzondere Collecties, de magazijnen en De Verdieping van Nederland. Met eigen ogen kan gezien worden hoe ruim 80 kilometer aan boeken en tijdschriften is opgeslagen. Voor of na de rondleiding is er gelegenheid voor eigen onderzoek in de Koninklijke Bibliotheek, bij het Centraal Bureau voor Genealogie of het Nationaal Archief. Al deze drie organisaties zijn gehuisvest op dezelfde locatie op zeer korte loopafstand (2 min) van het Centraal Station te Den Haag.

Geïnteresseerd? Bericht dit bij secretaris.

Dinsdag 11 oktober:

Hannekemaaiers, Haringvissers en andere Hollandgangers

Door: Jos Kaldenbach

Vanaf de 16^e eeuw kwamen elk jaar tussen het zaaien en maaien duizenden vreemdelingen naar ons land om bijvoorbeeld op het land wat bij te verdienen, voornamelijk Duitsers. Onze Gouden Eeuw was niet mogelijk geweest zonder deze gastarbeiders, de voorlopers van de huidige "asperge-Polen", Marokkanen, Turken en anderen. De schepen van de Vereenigde Oost-Indische Compagnie waren immers ook voor meer dan de helft bezet met buitenlandse bemanningsleden. Ook walvis- en robbenvangers kwamen vaak in het hoogseizoen vanuit het Oosten naar Den Helder gelopen om een goede zakcent bij te verdienen. Daarnaast kwamen er ook Koblenzkes met steengoed, Lipskers, Höpsters en Oldenburgers om te metselen en stucadoren, Lapjespoepen en Teuten, artiesten, boerenarbeiders, dijkklui, scharensliepen, koperslagers, ketellappers, paardenhaarhandelaren, turfstekers en vele anderen, die hun specialiteiten kwamen vertonen of verkopen.

De bekendste familienamen die daarvan nu nog getuigen zijn Blokker, Brenninkmeyer, Brinkmann, Brüggemann, Cloppenburg, Vroom, Dreesmann, Goldschmeding, Hunkemöller, Rosenmöller, Sinkel en Voss, maar ook duizenden, deels verhollandste namen zoals Van der Ahr, Beenken = Beentjes, Belleman, Bisschop, Borghols, Bos, Bruning, Brünott, Dolkenmaijer, Dresselhuis, Erdtsieck, Goelnick, Glotzbach, Günther, Hachmang, Hauck, Hetman, Kabbes, Kok, Koster, Kramer, Krijgsman, Lehder, Ludlage,

Meijer, Möller, Mulder, Lievegoed, Nieland, Pranger, Roffeisen, Santman, Sauer, Schelhaas, Schoemaker, Schönig, Sinkel, Van Straaten, Strack, Tervoort, Toenbreker, Veerkamp, Visser, Waterhout, Wesselman, Wessels, Weijman, Witte, Wokke, Wuurman en tienduizenden anderen stammen van deze immigranten af. De totale omvang van deze volksverhuizing wordt op 5 miljoen migraties geschat. De genealoog Jos Kaldenbach uit Alkmaar is bereid gevonden over dit onderwerp op dinsdag 11 oktober 2011 om 20.00 uur een lezing te geven in Eindhoven, met een visuele presentatie en met behulp van een honderdtal vakboeken.

De zaal is open om 19.30 uur, waar u dan al een hoeveelheid literatuur over dit onderwerp kunt inzien. Vragen over dit onderwerp kunt u, indien gewenst, van tevoren elektronisch stellen via jos.kaldenbach@tiscali.nl en zullen zo mogelijk tijdens deze avond worden beantwoord.

MUTATIES LEDENLIJST

**Per 01-5-2011, landelijk totaal 9212 leden,
waarvan voor Kempen- en Peelland 322 en 25 bijkomende leden**

Nieuw lid

Dhr M.T.A. van Dreumel	Veenmossingel 65	5754 ES	Deurne
Dhr A.J. van Erp	Maurits Lijnslagerstraat 254	5625 BR	Eindhoven
Dhr E.A.W. Lavrijsen	Bogerd 70	5521 ML	Eersel
Mw G. Schuring-Visch	Charentelaan 24	5627 NK	Eindhoven

Adreswijziging

Dhr R.Ch.G. Spong	Noordhoekring 292	5083 GG	Tilburg
Mw M.A.J. Vijn-van Hout	Tamarixplantsoen 235	1702 JD	Heerhugowaard

Overleden

Dhr A. de Jong	Soeterbeekseweg 46	5674 NL	Nuenen
Dhr J.A. van Onna	Kerkstraat 4	5595 CX	Leende

Einde lidmaatschap

Dhr L.J.L.M. de Bruijn	Florastate 8	5644 BV	Eindhoven
Mw H.F. de Groot-van Gog	Hendrikstraat 57	5761 AB	Bakel

Alle correspondentie te richten aan het landelijk secretariaat:

NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp

Gebruik bij correspondentie ALTIJD uw lidmaatschapsnummer!

Co van het Groenewoud

Kwartierstaat van Wilhelmus Peijpers (1756-1818)

(vervolg van het maartnummer)

Generatie I

- 1 Wilhelmus Peijpers, kantoorbediende,
 * 26-05-1756 's-Hertogenbosch, ~ (ND-Geref) 27-05-1756 's-Hertogenbosch,
 † 14-02-1818 Rotterdam.
 oo 17-03-1799 Rotterdam, X voor de kerk 28-04-1799 Rotterdam met
 Bruintje Baggerman, naaister
 ~ (ND-Geref) 14-09-1762 's-Gravenhage, † 26-12-1833 Rotterdam,
 dochter van Johannes Baggerman, timmerman, en Teuntje van Tiel.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Elizabeth Peijpers, * 28-12-1799 Rotterdam,
 ~ (ND-Geref) 05-01-1800 Rotterdam, † 05-08-1812 te Rotterdam.
2. Johanna Antonia Peijpers, particuliere, * 03-07-1801 Rotterdam,
 ~ (ND-Geref) 02-08-1801 Rotterdam, † 26-04-1879 Rotterdam.
 oo 22-03-1835 Rotterdam, X 01-04-1835 Rotterdam met
 Johannes Wilhelmus Verbruggen, boekhandelaar & uitgever,
 * 13-03-1806 Rotterdam, ~ ND-Geref) 06-04-1806 Rotterdam,
 † 04-02-1864 Rotterdam. *nageslacht.*
3. Hendrica Peijpers, * 18-12-1802 Rotterdam,
 ~ (ND-Geref) 26-12-1802 Rotterdam,
 † 17-02-1803 Rotterdam, (†) 21-03-1803 Rotterdam.
4. Arij Peijpers, kantoorbediende, * 11-03-1804 Rotterdam,
 ~ (ND-Geref) 25-03-1804 Rotterdam, † 16-12-1833 Rotterdam.
 oo 10-09-1826 Rotterdam, X 20-09-1826 te Rotterdam,
 X voor de kerk 20-09-1826 Rotterdam met
 Anna Wasserval, naaister, * 31-12-1803 Rotterdam,
 ~ (ND-Geref) 22-01-1804 Rotterdam,
 † 10-08-1866 te Rotterdam.
*Nageslacht. Alle huidige Peijpers van deze familie zijn nageslacht van hun zoon
 Wilhelmus Nicolaas (1828-1895), die na de dood van vader Arij, als vijfjarige de
 enige naamdrager was!*
5. Hendrika Maria Peijpers, particuliere, geboren 07-02-1806 Rotterdam,
 ~ (ND-Geref) op 02-03-1806 Rotterdam,
 † 08-04-1855 Rotterdam. *Ongehuwd, geen kinderen.*

Generatie II

- 2 Hendricus Peijpers,
 secretaris, turfdrager, rentmeester, klerk in Berbice, plantage-directeur in Berbice,
 * 31-05-1723 Eersel, ~ (ND-Geref) 04-06-1723 Eersel,
 † 02-05-1800 Kalkar (D), (†) 04-05-1800 Kalkar (D).
 oo 29-10-1752 's-Hertogenbosch, X voor de kerk in 1752 's-Hertogenbosch met
- 3 Maria Elisabeth Buschman, ~ (ND-Geref) 30-11-1731 's-Hertogenbosch,
 † 01-10-1762 's-Hertogenbosch, (†) 05-10-1762 's-Hertogenbosch.

Uit dit huwelijk:

1. Maria Peijpers, ~ (ND-Geref) 21-09-1753 's-Hertogenbosch,
 † 03-07-1841 Orsoy (D).
 oo 31-03-1792 Kalkar (D), X voor de kerk 16-04-1792 Kalkar (D)
 (Pfarrhause Kalkar) met Christian Jacob Knipscheer, koopman,
 ~ ND-Geref) 21-12-1762 Orsoy (D), † 04-08-1817 Orsoy (D).
Nageslacht: 1 kind als kleuter overleden.
2. Robbertina Peijpers, winkelierster,
 ~ ND-Geref) 10-12-1754 's-Hertogenbosch,
 † 04-08-1804 Kalkar (D).
 X voor de kerk 10-03-1782 Orsoy (D) ([huidige] Evangelische Kirche) met
 Gerhard Wilhelm Knipscheer, koopman,
 ~ (ND-Geref) 07-05-1752 te Orsoy (D),
 † 17-02-1807 Orsoy (D). *nageslacht.*
3. Wilhelmus Peijpers (zie 1).
4. Theodorus Peijpers, ~ (ND-Geref) 25-12-1757 's-Hertogenbosch,
 † 25-04-1772 's-Hertogenbosch, (†) 28-04-1772 's-Hertogenbosch.
5. Hendrick Peijpers, knecht, ~ (ND-Geref) 14-12-1759 's-Hertogenbosch,
 † 15-11-1803 's-Gravenhage, (†) 16-11-1803 's-Gravenhage.
Ongehuwd, geen kinderen.
6. Jan Samuel Peijpers, ~ (ND-Geref) 19-05-1761 's-Hertogenbosch,
 † na 03-1783 *vermoedelijk vóór 1693.*
7. Johannes Bernardus Peijpers, ~ (ND-Geref) 26-09-1762 's-Hertogenbosch,
 † ? *zeer waarschijnlijk kort na zijn doop.*

Generatie III

- 4 Wilhelmus Peijpers, predikant, * Orsoy (D),
 ~ (ND-Geref) 22-10-1679 Orsoy (D),
 † 20-02-1748 Eersel, (†) 24-02-1748 Eersel.
 X voor de kerk 06-05-1714 Eersel ([huidige] Sint Willibrordus) met zijn nicht
- 5 Maria Neomagus, * 02-11-1695 Eersel, ~ (ND-Geref) 06-11-1695 Eersel,
 † Oss, (†) 18-06-1768 Geffen.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Peijpers, winkelier,
* 30-04-1715 Valkenswaard, ~ (ND-Geref) 05-05-1715 Valkenswaard,
† 26-10-1776 Orsoy (D), (†) 30-10-1776 Orsoy (D).
X voor de kerk 10-07-1742 Orsoy (D) ([huidige] Evangelische Kirche) met zijn
nicht Maria Margareta Peijpers,
~ (ND-Geref) 01-01-1704 Orsoy (D), † 15-11-1781 Orsoy (D),
(†) 21-11-1781 Orsoy (D). *nageslacht: 2 meisjes, jong overleden.*
  2. Emilia Peijpers,
* 12-05-1717 Valkenswaard, ~ (ND-Geref) 15-05-1717 Valkenswaard,
† 11-07-1752 in het "Sinnelooshuijs Reinier van Arkel"
's-Hertogenbosch, (†) 14-07-1752 's-Hertogenbosch.
Ongehuwd, geen kinderen.
  3. Theodorus Peijpers, ~ (ND-Geref) op 06-10-1720 te Eersel,
† 13-10-1732 Eersel, (†) 16-10-1732 Eersel.
  4. Hendricus Peijpers (zie 2).
  5. Bernardus Peijpers,
* 08-10-1725 Eersel, ~ (ND-Geref) 12-10-1725 Eersel,
† 30-11-1725 Eersel.
  6. Catharina Peijpers,
* 31-03-1727 Eersel, ~ (ND-Geref) 06-04-1727 Eersel,
(†) 01-05-1806 Oss.
oo 09-06-1764 Nuland, X voor de kerk 25-06-1764 Oss met
Popeus Wouter van Noorda,
~ (ND-Geref) op 15-10-1739 Venlo,
(†) 05-01-1786 Oss. *nageslacht.*
  7. Johanna Peijpers,
* 05-05-1730 Eersel, ~ (ND-Geref) 07-05-1730 Eersel,
† 07-01-1807 Oss, (†) 10-01-1807 Oss. *Ongehuwd, geen kinderen.*
  8. Theodora Peijpers,
* 26-02-1733 Eersel, ~ (ND-Geref) 01-03-1733 Eersel,
† 06-04-1733 Eersel, (†) 07-04-1733 Eersel.
  9. Theodorus Mathias Bernardus Peijpers,
* 26-10-1734 Eersel, ~ (ND-Geref) 31-10-1734 Eersel,
† 26-11-1735 Eersel, (†) 27-11-1735 Eersel.
- 6 Robbert Buschman,
~ (ND-Geref) 05-09-1700 Ravenstein, † 10-05-1732 's-Hertogenbosch.
oo 11-11-1730 's-Hertogenbosch, X voor de kerk 26-11-1730 's-Hertogenbosch met
- 7 Helena Borduur,
~ (ND-Geref) 08-09-1706 Amsterdam, † 09-10-1779 ? Sint Oedenrode.
- Uit dit huwelijk:
1. Maria Elisabeth Buschman (zie 3).

Generatie IV

- 8 Johannes Peijpers, koopman, * vóór 1636 ~ (ND-Geref) vóór 1636
† tussen 1679-1689 te ? Orsoy (D).
X voor de kerk tussen 1656-1663 ? Orsoy (D) met
- 9 Catharina Neomagus,
* circa 1636 te ? Orsoy (D), ~ (ND-Geref) circa 1636 te ? Orsoy (D),
† tussen 1715-1727 te ? Orsoy (D).

Uit dit huwelijk:

1. Margaretha Peijpers,
* vóór 1664 Orsoy (D), ~ (D-Geref) vóór 1665 Orsoy (D),
† na 02-1709 ? Baerl (D).
oo 18-01-1693 Orsoy (D), X voor de kerk 01-02-1693 Orsoy (D)
([huidige] Evangelische Kirche) met achterneef Johannes Neomagus, predikant,
* Orsoy (D), ~ (ND-Geref) op 14-07-1665 Orsoy (D),
† Baerl (D), (†) 07-02-1709 Baerl (D). *nageslacht.*
2. Gertruijt Peijpers,
* vóór 1665 Orsoy (D), ~ (ND-Geref) vóór 1665 Orsoy (D),
† tussen 1693-1697 ? Orsoy (D).
oo 29-08-1688 Orsoy (D), X voor de kerk 22-09-1688 Orsoy (D) ([huidige]
Evangelische Kirche) met Johan Meuleman, *? Ruhrort (D) ND-Geref),
† tussen 1700-170 ? Orsoy (D). *nageslacht.*
3. Johannes Peijpers, koopman,
* Orsoy, ~ (ND-Geref) 31-05-1665 Orsoy (D),
† tussen 1706-1712 ? Orsoy (D).
oo 11-05-1698 Orsoy (D), X voor de kerk in 1698 Rheinberg (D) met
Anna Sophia Vonck, * Rheinberg (D) ND-Geref),
† na 02-1725 ? Orsoy (D). *nageslacht.*
4. Catharina Peijpers, * Orsoy (D), ~ ND-Geref) 14-08-1667 Orsoy (D),
† na 10-1734 ? Orsoy.
5. Maria Peijpers, * Orsoy (D), ~ (D-Geref) 15-12-1669 Orsoy (D),
† na 03-1720 ? Orsoy (D).
6. Matthias Peijpers, predikant,
* Orsoy (D), ~ (ND-Geref) 26-05-1672 Orsoy (D),
† Eindhoven, (†) 07-06-1721 Eindhoven.
X voor de kerk vóór 10-1704 Geldrop met
Amarentia Gualtheri, * Geldrop, ~ (ND-Geref) 07-03-1678 Geldrop,
† Eindhoven, (†) 26-12-1727 Eindhoven.
Nageslacht, zie gedeeltelijke parenteel hierna volgend.
7. Henricus Peijpers, * Orsoy (D), ~ (ND-Geref) 03-03-1675 Orsoy (D),
† ? ? "Sporloos", *mogelijk jong overleden.*
8. Sijbilla Peijpers, * Orsoy (D), ~ (ND-Geref) 22-08-1677 Orsoy (D),
† na 12-1707 ? Orsoy (D).

9. Wilhelmus Peijpers (zie 4).

10 Theodorus Neomagus, predikant, * circa 1650 Orsoy (D) ND-Geref),
† op 15-03-1716 Eersel.

X voor de kerk vóór 12-1682 ? Eersel met

11 Aemilia Waterbee(c)k, * na 1645 ? Duizel ND-Geref), † na 04-1702 ?

Dochter van dominee Bernardus Waterbee(c)k en Jenneken Stroombergen.

Uit dit huwelijk 5 kinderen:

5. Maria Neomagus (zie 5).

Generatie V

16 Johan Peijpers, militair kwartiermeester, * circa 1605. † na 05-1665

X voor de kerk vóór 1636 met

17 Gertrud, * circa 1605. † na 03-1680

Uit dit huwelijk:

1. Johannes Peijpers (zie 8).

2. Maria Peijpers, * verm. vóór 1647 (ND-Geref), overleden na 1669.

3. Peter/Petrus Peijpers, koopman in stoffen, * vóór 1648 (ND-Geref),
† 05-04-1709 Rheinberg (D).

X voor de kerk 04-04-1669 Orsoy (D) met

(het zusje van schoonzus Catharina) Maria Neomagus.

nageslacht, trok deels naar Amsterdam.

4. Margaretha Peijpers, * verm. vóór 1651 (ND-Geref), † na 03-1680.

5. Wilhelm(us) Peijpers, meester kleermaker,
* verm. vóór 1656 Orsoy (D) (ND-Geref), (†) 04-05-1724 Rijswijk Z-H.

X voor de kerk in 1678 's-Gravenhage met

Stephania Brants, * vóór 1660 te Orsoy (D).

nageslacht te 's-Gravenhage.

18 Hendrich Neomagus,

* circa 1603 Baerl (D) (ND-Geref), † na 03-1680 ? Orsoy (D).

X voor de kerk vóór 1640 met

19 Margaretha Moll,

* circa 1605 te Heinsberg (D) (ND-Geref), † na 03-1676 Orsoy (D).

Uit dit huwelijk 5 kinderen, 3 zonen, 2 dochters, juiste volgorde onbekend:

1. Catharina Neomagus (zie 9).

2. Theodorus Neomagus (zie 10).

20 = 18 Hendrich Neomagus.

21 = 19 Margaretha Moll.

Artikel “Mijn voorouders in Kempen- en Peelland”: bronnen.

Het artikel is niet geannoteerd en dus zijn er geen genummerde verwijzingen naar exacte bronnen met deel- en paginanummers.

Hierbij wel een opsomming van archieven e.d. waaruit de meeste gegevens zijn vergaard.

- CBG te 's-Gravenhage: o.a. collectie Mr. W. de Vries, predikantenlijst W.M.C. Regt, diverse Alba Studiosorum, waaronder ook Duisburg, uitgaven “De Nederlandsche Leeuw”, andere periodieken en boeken. Eveneens doop-, trouw-, lidmaten- en begraafregisters van veel (Brabantse) plaatsen.
- Gemeentearchieven van 's-Gravenhage, Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Eindhoven (destijds alle nog zo geheten): Burgerlijke Stand en doop-, trouw-, lidmaten- en begraafregisters. Vaak ook Notarieel en Rechterlijk Archief. Te 's-Hertogenbosch nog het archief van het “Reinier van Arkel Sinnelooshuijs”
- Het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage en de provinciale rijksarchieven in de respectieve hoofdsteden van Noord- en Zuid-Holland, Utrecht, Friesland en Noord-Brabant: doop-, trouw-, lidmaten- en begraafregisters van vele gemeenten, alsook Notarieel en Rechterlijk Archief. In het Algemeen Rijksarchief verder de stukken van de Sociëteit van Berbice -inv. 1.05.05-. In Utrecht het archief (344) van de familie van Geuns. In Friesland eveneens het archief van de universiteit van Franeker. In Noord-Brabant de stukken van de Classis Peel- en Kempenland e.a.
- Personenstandarchiv Brühl (D): doop-, trouw-, lidmaten- en begraafregisters Orsoy (o.a. BA 2039 t/m 2042), Baerl, Rheinberg en Moers. Diverse boeken m.b.t. genoemde plaatsen.
- Hauptstaatsarchiv Düsseldorf (D): stadsarchiefstukken Orsoy en Rheinberg.
- Stadtarchiv Kalkar (D): akten Burgerlijke Stand.
- Jos Neomagus te 's-Hertogenbosch: familiearchief Neomagus.
- Wijlen Frau Dr. Eva Seemann-Foerster te Martigny (CH): familiearchief Foerster & Peipers, waaronder afschriften van de “Chronik Peipers”, geschreven door Dr. H.W. Peipers (1741-1814).
- Website Henk Beijers (Brabant): aanvullingen uit Overheids-, Rechterlijke- en Classisarchieven.

Ingezonden mevr. Beja Peijpers Vluttersven 13 5646 HX Eindhoven.

KOPIJ VOOR HET VOLGENDE NUMMER INZENDEN

VOOR 1 AUGUSTUS

Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen

Voor informatie neemt u contact op met de redactie

e-mailadres: h.unij@hccnet.nl

postadres: Taunus 1 5706 PC Helmond

Als een genealoog in zijn stamboomonderzoek alle primaire bronnen (BS, DTB) heeft onderzocht, en alle familierelaties zijn min of meer bekend, dan is het tijd om de onderzoeksambities op te schroeven en de minder voor de hand liggende bronnen te raadplegen. Het is ongelooflijk hoeveel informatie over onze voorouders bewaard is gebleven in belastingregisters, bevolkingsregistraties, schepenbankprotocollen en andere, vaak minder toegankelijke bronnen. Het is absoluut de moeite waard om je daarin te verdiepen. In dit soort bronnen tref je namelijk vaak de meest onverwachte vondsten, die verre familieleden in het verleden een gezicht, karakter en soms zelfs een stem geven. Zoals bijvoorbeeld de criminele procesdossiers in de schepenbankarchieven.

De dorpen, vrijheden en steden in de Meierij hadden vaak hun eigen schepenbank, maar slechts een beperkt aantal daarvan had behalve de lage jurisdictie (bevoegdheid om te oordelen in civiele en boetstrafelijke zaken) ook de hoge jurisdictie: de rechtspraak ter zake van misdaden waarop lijf- en onterende straffen waren gesteld, de zogenaamde criminele rechtspraak⁽¹⁾. In een criminele procedure trad de schout of drossaard op als aanklager: hij leidde het gerechtelijk vooronderzoek, formuleerde de aanklacht en bracht de zaak voor de schepenbank, die voltallig moest vonnissen. Het verloop van criminele procedures werden, net als de civiele, bijgehouden in de dingrol, waarbij per zitting de acties van aanklager en verdediging werden opgetekend, doorspekt met juridisch jargon, en voor de leek vaak onbegrijpelijk. Het vonnis werd vaak apart opgetekend in vonnisboeken, of in de algemene protocollen.

De interessante informatie is echter te vinden op andere plaatsen: in protocollen van onderzochtingen, visitaties en verklaringen in rechte. De verklaringen van verdachten en getuigen die tijdens het gerechtelijk vooronderzoek werden verhoord zijn vaak letterlijk opgetekend. In een criminele procedure werden veel processtukken los geproduceerd, en pas later in de protocollen overgeschreven. Sommige stukken, zoals de correspondentie met andere overheden, werden niet eens gekopieerd, en veel daarvan zullen in de loop der tijd verloren zijn gegaan. Tijdens de grootschalige inventarisatie van veel schepenbankarchieven in de afgelopen decennia zijn veel van die losse stukken weer verzameld en samengebracht in procesdossiers, zoals bijvoorbeeld in de schepenbankarchieven van Helmond (nrs. 1806-1972), Eindhoven (nrs. 83-158) en Oirschot.

Ofschoon de inhoud van de dossiers vaak niet is geordend bevatten deze een schat aan informatie, óók voor genealogen. Misschien bevinden zich familieleden onder de daders of slachtoffers, of anders onder de getuigen die door de drossaard zijn verhoord. In dat geval zult u hun letterlijke woorden vaak opgetekend zien, en nog veel meer interessante details aantreffen over hun dagelijks leven.

Omdat de regels van de relatieve competentie (in welk rechtsgebied moet het strafbaar feit worden berecht) bepalen dat de schepenbank bevoegd is in wiens jurisdictie het feit is begaan komen in de procesdossiers ook veel 'vreemdelingen' voor. Bij de berechting van vagebonden en bedelaars achtte elke schepenbank zich bevoegd.

Uitlevering van zulke delinquenten was ongebruikelijk. U kunt uw familieleden dus ook in andere plaatsen aantreffen. Het is in ieder geval absoluut de moeite waard om daarnaar op zoek te gaan!

De onderstaande casus komt uit de dossiers van zaken behandeld op de criminele rol van de schepenbank Oirschot (2).

Jasper (44) en Francis (46) van Eijnhove, broers en inwoners van Hilvarenbeek, zijn *commies ende adsistenten van de tol en het tol comptoir* te Hilvarenbeek. Het handelsverkeer over de wegen in het oude Hertogdom Brabant werd belast met de Grote Brabantse Zwijgende Landtol (3). Tollenaars waren, net als in het Nieuwe Testament, weinig populair, en de gebroeders van Eijnhoven staan erom bekend *de menschen te quellen te plagen en veel geweldinarie te plagen*.

Op 29 juni 1720 op den helderen dagh naer middagh houden ze, gezeten te paard onder Spooronk, *twee Hollantse posteljons (4) van verscheijde comptoiren, op Maestricht rijdende* aan. Het zijn Lauwrens Leijten (30) en Peter van Dijck (18), die van Tilburg op Eindhoven rijden. Ze dwingen de postiljons met pistolen op de borst om de postvaliezen te openen. Als ze dat weigeren pakt Francis zijn mes en snijdt een van de valiezen open. Daarop opent ook de tweede postiljon zijn valies. Op dat moment passeert Tholof Hoppenbrouwers, inwoner van Oirschot, en *op het sien plagen van die geweldige visitatie* zegt hij alleen maar: *t'is off de soldaten hier plonderde*. Daarop wordt hij door Francis van Eijnhove uitgescholden *met vuijle scheltwoorden van hontsvot wat raecht u dat*. De geagiteerde Francis springt over de sloot op Tholof af, en wordt gevolgd door zijn broer Jasper, met het pistool in zijn hand. Ze beginnen Tholof te mishandelen zodat deze in het korenveld valt. Hij krabbelt op maar wordt door zijn belagers in de sloot geworpen. Door *die rancontre gromstoorigh geworden* loopt Tholof naar het huis van Dirck Hobbelen, en pakt een schop, en slaat daarmee naar Jasper zonder hem te raken. Die komt van zijn paard, richt zijn pistool en schiet, waarop Tholof *terstonts van het leven ter doot is braght*. Francis rijdt te paard nog op het lijk af, en zegt: *hij is doodt*, waarna de beide mannen wegrijden.

Het lichaam van het slachtoffer wordt gevisiteerd door de heer Mathias Rooijckens, med.dr. en meester Francois Pereboom. Zij constateren een *pistoolschoot soo het bleeck* boven het cartilago en ciformis. Bij autopsie stellen ze vast dat de kogel door het *diaphragma* van onder tot boven dwars door het hart is gegaan. Het blijkt het ernstigste, maar bij lange na niet enige vergrijp van de gebroeders van Eijnhoven. In zijn *tight en aanspraecke crimineel (5)* tegen de gebroeders worden door drossaard Coenraads van Oirschot nog meer gewelddaden genoemd die de broers op hun kerfstok hebben:

1 Op 30 september 1710 heeft Francis van Eijnhove de persoon van Cornelis van Hooft, omdat *een van haer ouders affgepande beesten van Jan Moonen had gecoght, soodanigh onverhoets aen 't hooft geslagen, dat daer bij naer ter aerden viel*, terwijl hij roept: *schelm, ick sal u ditmaal vermoorden*. Als Cornelis zich bij de president wil gaan beklagen gaan de gebroeders naar zijn huis. Met hamers uit de smidse slaan ze de deuren aan stukken, *loopende heel verwoet met een uijtgestrocken mesch in de hand door het huis roepende waer is de schelm wij sullen hem vermoorden*. Ondertussen bedreigen ze de vrouw en zoon des huizes met hamer en messen boven het hoofd. De

buren halen de pastoor die de boel sust, maar nog daarna zegt Francis op straat nog eens tegen van Hooff: *schelm gij sult van mijn handen noch moeten sterven*, waarop deze gedwongen wordt het gekochte beest terug te geven.

- 2 Op 2 december 1713 slaat Francis van Eijnhove zonder enige reden in het huis van zijn ouders ene Hendrick van Dommelen met een vuist tegen de grond. Huibert Maes, die tussenbeide komt wordt besprongen en samen gaan ze vechtend over straat. Jasper komt zijn broer te hulp en slaat Huijbert met een riek en hout, totdat ze in de beek vallen. Huijbert loopt *drie bijzondere wonden op 't hooft* op.
- 3 Op 20 augustus 1714 komen de gebroeders *in seecker geselchap ten huijsen van Martijn Lemmens* opnieuw in conflict met Huijbert Maas en zijn broer Hendrick. Daarbij dreigt Jasper zijn *roer (6)* af te schieten, wat door Adriaen Coppens, *die het roer om hoogh sloeg weerde beleth*. Daarop valt Jasper Coppens aan, en in de stal wordt deze ook door Francis *met de haire van zijn broeder treckende* mishandeld. Ondertussen grijpt Jasper zijn geweest en schiet op Coppens, die daardoor *onder de Corte ribben een swaere quetsuere* oploopt.
- 4 Rond Pasen van het jaar 1719 visiteert Francis een kar met hop. Hij kan niets onrechtsmatig vaststellen, maar eist dat de voerman zijn vertering betaalt en aan zijn assistenten ieder twee schellingen geeft. Jan Moonen, die daarbij aanwezig is, zegt: *holla wij sijn commiesen van 't Landt, als de man ontslagen is moeten wij niet profiteren dat was knevelarij*. Francis eist echter dat de voerman zijn gelag betaalt, waarvoor deze een gulden en vijf stuivers in de herberg moet lenen. De drossaard meldt dat dit vaker is voorgekomen.
- 5 In het begin van het jaar 1720 heeft Francis van Eijnhove geweigerd een tolbrief voor 400 pont wortelzaad, waarvoor Jan Goossens had betaald, af te leveren, en in plaats daarvan twee pistolen op zijn borst gericht en gezegd: *vaert voor den duivel met het saet*. Jan Goossens moest nogmaals voor de tolbrief betalen.
- 6 In de *voorlede Bosse kermis* hebben de broers verschillende personen op de weg *aangerant en gelt doen geven, onder pretext dat van kleijnigheden in de kermis gecoght geen tholbrieff hadde*. Onder hen een *vrouw persoon tot Oosterwijck woonende ende een weijnigh tee, coffij en andere klenigheden ten Bosch tot haer provisie gecoght hebbende* die hij onder valse voorwendselen tussen de 4 en 5 gulden heeft afgeperst.

Artikel 74 en 75 van de tenlastelegging vervolgt: *En alsoo alle de voors feitelijckheden niet anders sijn aen te sien als een gewelt schendinge van de publiecque wegen, een moetwillige moort, in allen opsighten capitaal en dat daer door de gemeente ruste ten volle wort geschonden*.

Na de moord op Tholof Hoppenbrouwers worden de gebroeders in Oirschot gearresteerd en op het raadhuis in de gijzelkamer gedetineerd.

In het gerechtelijk vooronderzoek worden de beide postillions gehoord, alsmede Antonij Peter Schepens (58), Jan Goris van Ginhoven (22), Goort Antonij Schepens (18), Hendrik Bartels van Gestel en Hendrien zijn huisvrouw, die de moord hebben gezien. Ook Anneke dochter van Hendrik Berendonck legt een verklaring af.

De drossaard verzamelt een vuistdik dossier waarin ook alle eerdere vergrijpen worden aangetoond.

In zijn verklaring beroept Francis Aerts van Eijndhoven, commies van *den grooten Brabantschen sweijgende Lant tol*, zich op zelfverdediging. Volgens zijn versie was de persoon die hij niet kende zo *verwoedende dat hij genootsaackt is geworden nootweer te gebruijcken*.

Op 4 oktober 1720 worden Hendrik van Dooren en Gerit van Heumen door de drossaard verzocht om op het raadhuis te komen. Ze constateren daar *dat in de muur onder de trap was gebroken een groot gat bequaem dat een mensch daer door konde kruijpen*. De gevangene Francis van Eijndhoven, *leggende aan een ketting met de kluijsters om de beenen*, verklaart dat het slot toe hij er gisterenavond aan trok is opengegaan en dat hij *met de handt tegen de muer onder de trap douwende t selve is uitgevallen*. Hij is door het gat gekropen, en wilde zich langs een touw dat hij aan een van de middelstijlen van het venster had gebonden, laten zaken toen het touw brak. Daarbij raakte hij zo gewond dat hij naar het huis van Hendrick Jan Mercx kruipt. Hij probeert zich te verbergen *op den torf in gemelte achterhuis*, maar wordt door de vorsters ontdekt en weer teruggebracht naar het raadhuis.

In zijn *deductie met salvati van reght* heeft drossaard Coenraedts 584 artikelen nodig om tot zijn eis te komen. Hij begint met: *Schoon uijt de gemeenschap der aerts die alle menschen is aengeboren, als alle gader gespoorten uijt eene stronck den menschen schuldigh sijn alle menschen goed te doen...*

Namens de verdachten wordt een deductie van zelfs 591 artikelen ingediend.

Het proces tegen de gebroeders van Eijnhoven begint op 23 juli 1720.

Hun advocaat is mr. Tempelaar. Het advies van de onpartijdige rechtsgeleerden luidt dat de Jasper van Eijnhoven *sal worden gebracht terplaatse daar men gewoon is alsucke justitie te doen, en aldaar door den executeur van de scherpe justitie anderen ten exempel met den sweerde gestraft te orden datter de doodt naar volght*.

De schepenen vonnissen op 19 oktober 1720 conform het advies (7). Op 22 oktober wordt Jasper van Eijndhoven door Mr. Jan Cale, scherprechter der stad 's Bosch, met het zwaard onthoofd. Francis van Eijnhoven wordt voor eeuwig verbannen uit de jurisdictie van de heerlijkheid Oirschot. Hij blijft in de gevangenis tot de kosten van het proces zijn voldaan. Nadat hij daarvoor een gelofte aflegt wordt hij op 23 oktober vrijgelaten en *geordonneert ingevolge de sententie aenstonts de jurisdictie te verlaten (8)*.

Fragmentgenealogie Hoppenbrouwers

Tholof Eijmbert Hoppenbrouwers, zoon van Eijmbert Tholof Hoppenbrouwers en Mechteld Peter Potters, geb. in 1671, mr. hoedenmaker, ovl. te Oirschot (doodgeschoten onder Spoordonk door Jasper van Eijnhoven) op 29 juni 1720. Hij trouwt voor de schepenen van Oirschot op 17 mei 1699 met Helena Willem van Moretten, dochter van Willem Jan van Moretten en Henrickje Thomas van Ginhoven, ged. te Oirschot op 26 oktober 1668, begr. te Oirschot op 25 juni 1739.

In 1706 wonen *Tholof Hoppenbr(ouwers)/ Helena de vrouw B. Jan/ Pr. en Hendrik de kinderen onder*. Helena, de weduwe Tholof Hoppenbrouwers, woont in 1738 op de

Kerkhof nummer 92 (9). De kinderen en kleinkinderen delen op 25 januari 1747 de nalatenschap van hun ouders (10).

Uit dit huwelijk:

- 1 Jan Tholof Hoppenbrouwers, ged. te Oirschot op 17 juni 1700, raakt net als zijn vader betrokken bij een doodslag, maar niet als slachtoffer, maar als dader. Jan, *wesende van een vrevelagtigh humeur die sigh allerwege bemoeijde met rusinge te maaken, messen trecken en ider te beroepen om te vegten*, is op 2 augustus 1724 veroordeeld tot een boete van 200 gulden. Op 10 april 1725 gaat Jan naar het huis van Dirck van Houten, en vraagt om Willem Schovers te spreken. Als Willem aan de deur komt trekt Jan zijn mes en steekt Schovers in de linkerzijde van de onderbuik. Een aantal omwonenden zijn op het geluid van de ruzie afgekomen, en horen Willem zeggen: *gaat om den pastoor, ick ben daer in mijn buijck gesteecken, gaet doch gauw, de darmen lopen daeruit, ick heb die in mijn handt*. Het slachtoffer wordt in het bijzijn van schepenen verbonden, die zien dat *een meenigte darmen waeren uijthangende op twee plaetsen doorsteken*. Willem Schovers overlijdt de nacht daarop. Dirck van Houtum, herbergier, Jan Goris van Ginhoven (25), Gerit van Heumen (22), Peter Dijkmans (25), Arnoldus Jansse van Heumen (21) leggen een verklaring af over het incident (11). Omdat Jan voortvluchtig is wordt tegen hem bij verstek geprocedeerd. De eerste zitting is op 5 mei 1725. Op 26 juni 1726 wordt Jan Tholof Hoppenbrouwers bij verstek veroordeeld tot eeuwige verbanning en mocht hij in handen van justitie geraken tot de dood door het zwaard (12). Bij de erfdeling van zijn ouders delen de onmondige kinderen van Jan Hoppenbrouwers mee: kennelijk is Jan na zijn verbanning getrouwd en heeft hij kinderen gekregen.
- 2 Peter Tholof Hoppenbrouwers, ged. te Oirschot op 17 juni 1702, begr. te Oirschot op 10 juli 1742, tr. te Oirschot op 19 januari 1724 met Geertruij Peter van de Ven, dr. van Peter Dirck van de Ven en Gertrudis Reijnier Weijers, ged. te Oirschot op 26 januari 1701, begr. te Oirschot op 13 november 1741.
- 3 Henrick Tholof Hoppenbrouwers, ged. te Oirschot op 5 mei 1704.
- 4 Emmerens Tholof Hoppenbrouwers, ged. te Oirschot op 16 april 1707, tr. te Oirschot op 21 januari 1731 met Joseph Niclaes van Weert, zn. van Niclaes Jan van Weert en Heijltje Aert Smetsers, ged. te Oirschot op 29 september 1700, begr. te Oirschot op 2 januari 1755. Joseph van Weert woont in 1738 op de Kerkhof nummer 118 (13).
- 5 Willem Tholof Hoppenbrouwers, ged. te Oirschot op 24 september 1709.
- 6 Marianna Tholof Hoppenbrouwers, ged. te Oirschot op 20 september 1712, tr. (Schepenbank) te Oirschot op 2 september 1747 met Peter Jan (Pero) Verhoeven, zn. van Jan Peter Verhoeven en Geertruij Leendert van de Hurk, ged. te St. Oedenrode op 18 december 1715. Pero Verhoeven krijgt in 1747 van de schepenen van St. Oedenrode een borgbrief voor zijn vestiging in Oirschot (14).

Anton Neggers

Noten:

- (1) Sanders (red), Noord-Brabant tijdens de Republiek der Verenigde Nederlanden 1572-1795, Een institutionele handleiding, Hilversum 1996, pag. 115
- (2) R Oirschot 1462
- (3) Sanders, a.w., pag. 130
- (4) *Postiljon: postruiter*
- (5) *tenlastelegging*
- (6) *roer: geweer*
- (7) R Oirschot 1454 f. 101
- (8) R Oirschot 1454 f. 102v
- (9) OAA Oirschot 1314
- (10) R Oirschot 2469 f. 294
- (11) R Oirschot 1464
- (12) R Oirschot 1454 f. 143v
- (13) OAA Oirschot 1314
- (14) R St. Oedenrode 182 f. 447

BIBLIOTHEEK: AANWINSTEN BOEKEN

Overleven na de dood

Auteur: Ariadne Schmidt

Cat.nr: 13-ST

In de zeventiende eeuw leidden goede weduwen een vroom leven, teruggetrokken en beschouwend. Slechte weduwen verleidden, misleidden, misbruikten hun macht en kapitaal en brachten met hun ongetemperde wellust de nalatenschap in gevaar, zo wilden schrijvers van kluchten doen geloven. In werkelijkheid was deze beeldvorming natuurlijk veel te zwart-wit. De dood van een echtgenoot bezorgde vrouwen in de Gouden Eeuw een zelfstandige positie, maar betekende ook het einde van het volledige gezin, waarop de samenleving was ingericht. 'Overleven na de dood' gaat over de gevolgen van het weduwschap voor vrouwen in Leiden in de zeventiende eeuw. Wat was het antwoord van weduwen op de veranderingen waarmee zij werden geconfronteerd? Er wordt aandacht besteed aan de macht vanuit het graf, de opmerkelijke gevolgen van het Hollandse erfrecht, de rol van familieleden, de bijzondere positie van weduwen binnen de armenzorg, hun keuzes op de arbeidsmarkt en kansen op de huwelijksmarkt. Ook de situatie van weduwen in andere Europese landen komt aan bod. In het boek wordt uitvoerig beschreven hoe weduwen in de zeventiende eeuw hun 'nieuwe' bestaan - en dat van hun gebroken gezin - vormgaven en laat zien dat zij de breuk met hun gehuwde bestaan redelijk wisten te beperken.

Uitgave 2001 - 333 bladzijden

Voorouders van verre - deel 5

Suriname - Stranan famiri

Auteurs: Pieter Bol en Jean Jacques Vrij

Cat.nr: 31-VVV5

De Surinaamse samenleving is een echte smeltkroes. Vanaf het midden van de zeventiende eeuw vestigden er zich mensen uit alle windstreken. Mede daarom zijn zoveel Surinamers geïnteresseerd in de geschiedenis van hun voorgelacht. Dat geldt ook zeker voor wie naar Nederland is verhuisd, of daar is geboren uit Surinaamse ouders. Deze gids is geschreven om genealogen in zowel Nederland als Suriname op het pad te helpen. Uitgebreid worden de in beide landen in bibliotheken en archieven bewaarde bronnen voor familiegeschiedenis besproken, maar ook is er veel aandacht voor wat men thuis, in familiekring of op het internet aan informatie kan vergaren. Het kennen van de historische achtergrond geeft aan het beoefenen van Surinaamse genealogie een eigen kleur: de geschiedenis van immigratie, de rechtsongelijkheid in de slaventijd, het feit dat er naast het wettig huwelijk in Suriname ook veel andere vormen van man-vrouw verbintenissen hebben bestaan. Daarom is er in deze gids ruim aandacht voor de historische context.

Hierdoor is het boek ook interessant voor wie meer wil weten over de geschiedenis van Suriname, verteld als het verhaal van zijn bewoners.

Uitgave 2009 - 192 bladzijden

200 jaar Oude Raadhuis (Mierlo)

Wat er zich in en om het gebouw heeft afgespeeld

Auteur: Theo de Groof

Cat.nr: 14-GF

Met het 'Oude Raadhuis' als uitgangspunt heeft de schrijver de geschiedenis van Mierlo vanaf de 18de eeuw in beeld gebracht. Alvorens ons te betrekken in het wel en wee van de bouw van het raadhuis en zijn bewoners neemt de schrijver ons mee naar het Mierlo van de 18de eeuw. Gebleken is dat er reeds eerder een raadhuis stond, helaas zijn daarvan geen afbeeldingen bewaard gebleven. Mierlo behoorde in die tijd tot de Heerlijkheid Mierlo; Het Hout en Broek was in bezit van de Heer en Vrouwe van Mierlo, die het recht hadden dorpsfunctionarissen te benoemen. De schout of drossaard was als plaatsvervanger een belangrijk persoon. Aan de hand van besluiten, van schout en schepenen, en financiële rekeningen wordt duidelijk gemaakt hoe de samenleving van toen in elkaar stak.

Het boek is voorzien van lijsten met namen van schepenen, schouten, secretarissen, wethouders en raadsleden.

Uitgave 2006 - 132 bladzijden

Co van het Groenewoud

Het fotobidprentje van....

MARIA URBANA (Maria Cattenstart) 1890-1917

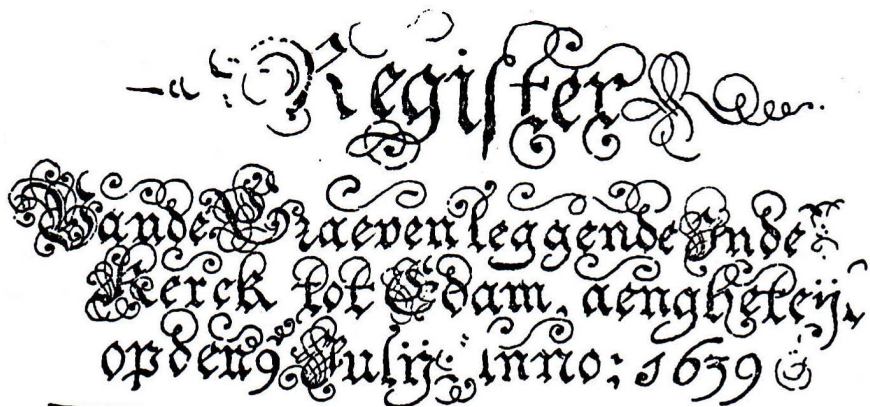
Over Maria Urbana kan ik niet veel vertellen, maar ik ben haar naam tegengekomen bij het stamboomonderzoek. Het bidprentje heb ik van een tante gekregen. De oma van mijn vader was Anna Maria Cattenstart, vandaar. Mijn vader heb ik nooit over haar horen praten. Drie generaties eerder, op 28-6-1745 werd Jan Cattenstart(steert) geboren in Zutendaal België. Hij trouwde 3 x en bij de 3e vrouw kreeg hij 1 kind, Peter. Zover ik weet is Peter als enigste van de 8 kinderen naar Nederland gekomen, waar hij op 11-8-1805 in Boxtel trouwde met Anna Maria Traa. Zij zijn de opa en oma van eerdergenoemde Anna Maria Cattenstart. Maria Urbana is ook een nazaat van Peter Cattenstart. Hun namen werden dikwijls anders geschreven (Kattenstaart, Cattenstart, Cattenstert, enz). Meer gegevens dan op het bidprentje heb ik niet

Ingezonden dhr. G.P. Smits Spoorдонkseweg 98a, 5688 KE Oirschot

WAT IS PALEOGRAFIE? (4)

In deze uitgave hebben wij voor u een getuigenverklaring door twee inwoners van Valkenswaard, dat zij met twee schepenen en de vorster de overvallers van Willem Peters hebben achtervolgd. De tekst is gedateerd 15 oktober 1666. Het is, zoals u ongetwijfeld zult merken, een moeilijker leesbare tekst. Dit heeft ook te maken met het feit dat juist in de 17^e eeuw schrijfkunstenaars of kalligrafen Oudhollandse schrijfformen in druk begonnen uit te geven. Merendeels breedvoerig en met velerlei sierletters, zoals die in oude documenten terug te vinden zijn op titelpagina's, hoofdstukaanduidingen, aanhefregels.

Onderstaand een voorbeeld!

Behalve deze 'penneconste' is een vlot geschreven lopend schrift gebruikelijk. Het gaat om de snelheid van schrijven: met één pennenstreek moesten de letters, zonder de ganzenveer van het perkament te nemen, neergeschreven worden. In de 16e en 17e eeuw bekende kalligrafen en meesterschrijvers hebben duidelijk hun invloed doen gelden op de ontwikkeling van een vlot lopend schoonschrift. Illustratief zijn de volgende citaten:

*Een loopende handt moeter slechts zijn gheschreven,
Die wat anders voorbringen, sullen niet hebben bedreven.
Dirck Adriaensz. Valcooch: Den reghel der Duytsche schoolmeesters 1591.*

“om metter vaert, tghene het verstant zal ontfangen hebben, opt pampier te stellen het welc altemets, door de traecheyt der Pennen, uit de memorie gaet.”

Jan van den Velde (1568 - 1623)

Voor Van den Velde is door zijn in vele talen gedrukte *Spiegel der schrijfkonste* (Rotterdam, 1605) onbetwist de belangrijkste schrijffmeester uit onze geschiedenis geweest. Zijn tekenbladen zijn veelvuldig nagevolgd. Veel faam verwierf hij door zijn theoretische verhandeling opgenomen in het *Fondementboeck, waerinne de rechte maniere, om alderhande gheschriften grondich te leeren schryven, duydelyck verklaert, ende door verdeelinghe der figuren ende letteren konstelyck aenghewesen ende gheleert wordt.*

Ook de voorbeelden van Cornelis Theodorus Boissens (±1567-1634), graveur, kalligraaf, tekenaar uit Enkhuizen, duiden op snelheid. *Maria Strick-Becq* (geb. 1577), schoonschrijfster en onderwijzeres, laat een meer verfijnd schrift zien. Haar *Schat oft voorbeeld ende verthooninge van verscheyden gheschriften* (verschenen in 1618) werd als voorbeeldboek bij het Nederlandse schoolonderwijs gebruikt. Ambrosius Perling (±1657-1718), schrijffmeester en kalligraaf, zag al gauw in dat het toenemende handelsverkeer in de zeventiende eeuw meer behoefte had aan een degelijk schrijf- en lees-onderricht dan aan de 'penneconste'. Hij legde zich dan ook toe op het humanistische schrift. Het gebruik van het door Perling gebruikte Latijnse schrift ging ten koste van de snelheid. Na 1725 heeft het echter de Oud-hollandse letter geheel verdrongen.

Kenmerkend voor het Oudhollandse schrift is het gebruik van *majuskels*: alle letters hebben dezelfde hoogte hebben (bijv. L en E zijn even hoog) en er steken geen schachten van letters naar boven of naar beneden uit (bijv. P staat net als A op de schrijflijn). In het dagelijks spraakgebruik noemt men de majuskel een hoofdletter; in de typografie (drukkunst) spreekt men van kapitaal. Naast majuskelschrift kennen we ook *minuskelschrift*: een lettersoort die zich 'tussen vier lijnen' laat schrijven, dat wil zeggen dat minuskels onderling in lengte verschillen omdat sommige een schacht naar beneden hebben (bijv. g, p, q) en andere letters een schacht naar boven (bijv. b, d, k). Daartussen zitten schachtloze letters (bijv. e, o, u). In het dagelijks spraakgebruik noemt men een minuskel een kleine letter, in de typografie zit hij in de onderkast. Dit vinden wij nu terug in de humanistische schrijffletters, die later de basis wordt voor de drukletter *Romein* (*staande letter*).

Onderstaand vindt u een overzicht van de gebruikte Oudhollandse letters in de 16^e en 17^e eeuw. Met behulp hiervan moet de transcriptie van de getuigenverklaring niet al te veel problemen opleveren. Let wel: dit overzicht geeft een indicatie van het schrift. Voor de rest wordt de leesbaarheid toch bepaald door de schrijver zelf. Was hij een schoonschrijver of een snelschrijver? Ook regionaal bestonden er verschillen tussen de handschriften.

1591 Dizek Adriaensz. Valcooch Schoolm. tot Darsigherhoorn
 1605 Jan. van den Velde Schoolm. tot Rotterdam.
 1607 Coen. Theod. Boissens. Enckhuijsen.
 1618 Mazia Strick Delft.

1693
 Ambz. Peeling
 Amsterdam

A A
 B B
 C C
 D D
 E E
 F F
 G G
 H H
 I I
 K K
 L L
 M M
 N N
 O O
 P P
 Q Q
 R R
 S S
 T T
 V V
 W W
 X X
 Y Y
 Z Z

Eenverantwoorde voor Letteren.

Comparant voor ons Exponens ondergeteek
 Millen Martens uit den 55 Jaars
 Peter Coffes uit ontrent 40 Jaars beide
 woonende tot Merchensvoort van
 Officij voegde gaarne te dit zynde om
 getuigenis der waerheid te gebeds / Mer-
 cearen een paticeyent dat op ge tevens
 ontrent 40 Jaars iijds smorgdub tot
 Merchensvoort de gouvices geadme
 dat Millen Peter in de 1650 was
 gespoeyd 2 fys goet was wt
 genomen, vinds dat h Comparant
 mit twee Exponens 3 des Noit ter van
 Merchensvoort tot synd robes ter op
 get fys voor fys gebolet, vinds dat h
 Comparant door synd robes tot
 Dusefot fys gebolet aldaer fys vrees
 hinfot tes eijg is van dit byflets vast
 Chouonborc vrees gevondt, Zynde
 die vrees Exponens eier mede gade
 Verclaringe die naer gedaen vrees
 vprelectie daer by vrees geparsifict
 Beygenandice notens ons Exponens
 ondergeteekent op des 15^{en} October 1666.
 Willem mazens
 Peter Coffes
 Dit merck + vrees
 Gendrick byflect Dames,
 Gombort andrieffs Joan fands

Comparende voor ons schepenen ondergeschr(even)
Willem Martens out omt[rent] 55 jaeren ende
Peter Coppen out omtrent 40 jaeren beijde
woonende tot Verckensweert, van
officij weegen gearresteert zijnde om
getuigenis der waerheijdt te geven, ver-
claren eenparichlijck dat op gisteren
omtrent ten seven uiren smorgens tot
Verckensweert de geruchten quaemen
dat Willem Peters in de heijde was
gespoeljeert ende sijn gelt was aff-
genomen ende dat sijn comparanten
met twe schepenen ende den vorster van
Verckensweert tot Eijndhoven toe op
het spoor sijn gevolght ende dat zij
comparanten door Eijndhoven tot
Oirschot sijn gevolght, alwaer sijn de voorsz.
ruijters ten huijsse van Aert Gijsberts van
Cronenborch hebben gevonden. Eijndende
die voorseiden deponenten hier mede haere
verclaringhe die naer gedaenen eede
ende prelecture daer bij hebben geparsisteert
ende eijgenhandich neffens ons schepenen
onderteckent opten 15^{en} october 1666.

Willem Martens
Peter Coppen
dit merck + stelden
Hendrick Gijsbert Oomen
Lambert Andriessen van Sanden

In de tekst staan de volgende woorden en uitdrukkingen die destijds gebruikelijk waren,
maar die wij nu niet meer (her)kennen:

comparende	comparerende
ont.	omtrent
van officij wegen	van rechtswege
eenparichlijck	op gelijke wijze
spoljeren	beroven, plunderen
vorster	gerechtsbode, assistent van de schout
deponenten	getuigen, zij die een verklaring afleggen
prelecture	voorlezing
parsisteren	volharden

En wat vindt u van Verckensweert?

Zo werd namelijk het huidige Valkenswaard vroeger genoemd! Hoe valt deze naam te verklaren? In de dertiende eeuw gingen de dorpen Waalre en Valkenswaard als Waderle en Wedert samen verder in de geschiedenis. Pas in 1794 - onder invloed van de Franse revolutie - scheidde Valkenswaard zich af en werd het een bestuurlijke eenheid. De naam Wedert wordt verklaard als een samenvoeging van *wede* (kreupelhout, struikgewas) en *aard* (gemene weide, gemeente). Rond 1600 had Valkenswaard een regelmatige, bloeiende varkensmarkt en verkreeg naar aanleiding daarvan de naam Verkenswedert. Toen in de daaropvolgende eeuwen Verkenswedert beroemd werd door de valkenvangers, werd het woord *verkens* vervangen door *valkens* en kreeg Valkenswaard zijn huidige naam.

Bronnen:

- * Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE).
- * Lezen in Brabantse bronnen. Begrippenapparaat bij Brabants oud-schrift 's-Hertogenbosch (1999): Stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening.
- * Horsman, P.J. et al. Schriftspiegel. Nederlandse paleografische teksten van de 13de tot de 18de eeuw. Zutphen (1986): Uitgeverij Terra.

Theo van Rooijen

OPRUIMING! OPRUIMING!

Zoals bekend is er de mogelijkheid om op onze bijeenkomsten de actuele tijdschriften van alle NGV-afdelingen en tijdschriften uitgegeven door de heemkundekringen uit onze omgeving te lenen. Om ruimte te maken wil ik nu de oudere jaargangen opruimen. Als u belangstelling heeft voor een of meerdere oude jaargangen van deze tijdschriften laat het mij dan weten. Op de site www.hschippers.nl/tijdschriftengv kunt u zien welke tijdschriften nog beschikbaar zijn en kunt u via een email uw belangstelling kenbaar maken.

Hans Schippers

HET 2de KWARTIERSTATENBOEK

Er zijn nu zo'n 45 kwartierstaten aangeleverd voor het kwartierstatenboek. Dat is nog niet genoeg. Er zijn nog een stuk of 2 toezeggingen van leden die moesten nog een aantal data onderzoeken. De redactie had gehoopt dat er in juni voldoende inzendingen waren. De inzendtermijn wordt verlengd tot eind oktober 2011. Dus stuurt u maar in. Mocht u in het bezit zijn van stamreeksen en/of moederslijnen, genealogiën en (deel)parentelen dan gaan we kijken of we die kunnen plaatsen. Er zijn mensen die de moeite nemen om een heel digitaal schema op te stellen, dit is niet nodig. De gegevens worden ingevoerd in het genealogische programma PRO-GEN. Als u geen GEDCOM bestand kan maken is er de mogelijkheid een kwartierstaat te genereren uit uw genealogisch programma. Een GEDCOM uitdraai is natuurlijk het best met de minste kans op verschrijvingen.

Hoe kunt u uw kwartierstaat en het een en het ander aanleveren?

- 1. Op papier:** U schrijft uw gegevens op briefpapier.
- 2. Digitale uitdraai:** Hebt u uw gegevens in een genealogisch programma staan, dan kunt u ook een digitale uitdraai opsturen.
- 3. GEDCOM bestand:** U maakt een GEDCOM uit uw genealogisch programma (kijk even naar uw gebruiksaanwijzing).

Stuurt u uw gegevens naar: H. Unij, Taunus 1, 5706 PC Helmond
e-mail: h.unij@hccnet.nl.

Iedere inzender krijgt een afschrift van zijn/haar inzending ter beoordeling. Als u besluit om dit te doen kunt u zich inschrijven als afnemer van het kwartierstatenboek. De NGV is er voor en door de leden. Met uw inzending voor het 2de kwartierstatenboek bieden wij de mogelijkheid uw gegevens op een laagdrempelige manier te delen met andere leden. Wij rekenen dan ook op uw medewerking.

Henk Unij

LEDEN STELLEN ZICH VOOR

Rectificatie
Op bladzijde 24 van het maartnummer staat een foutief e-mailadres van dhr. J. Schlooz dit moet zijn: j.schlooz@chello.nl

Ger Kleinbergen

Samenwerking met HCC

NGV leden kunnen ook deel nemen aan de bijeenkomsten van de werkgroep Computergenealogie van de afdeling HCC!zob (Zuidoost Brabant). Deze werkgroep richt zich op ondersteuning van de leden bij het gebruik van de PC voor hun genealogie hobby. De bijeenkomsten zijn in 't Slot, Kastelenplein 167, Eindhoven.

Zie voor alg. informatie, agenda en nieuwsbrief: genealogiepagina op www.hcczob.nl

Reactie op het artikel WIE HEEFT DE OPLOSSING?

ERVARINGEN MET HET VERVAARDIGEN VAN EEN FAMILIEBOEK

Zojuist mijn 7de (zevende) familieboek afgerond en op een schijf voor de drukkerij gebrand.

Vooraf: al mijn boeken zijn

- ** uitgegeven onder ISBN-nummer;
- ** te vinden in de Koninklijke Bibliotheek en de meeste in het BHIC en de Brabantica-collectie van de Universiteit-Tilburg.
- ** in veel gemeente-archieven in het westen des lands aan te treffen.

Mijn werkformule;

- ** Vanuit GPro een parenteel uitvoeren en die via WORD inlezen;
- ** Dat Word-bestand opslaan onder de (verkorte) boektitel;
- ** Het bestand via Bestand, Paginainstelling aanpassen (bij mij is dat -boven en -onder 1,5 cm, -links en rechts 2,0 cm).
- ** Daardoor komt het door mij gewenste A4 tot stand, dat door de drukker 2-zijdig wordt gedrukt en aan een zijde voorzien van 4 (vier) standaardgaten.

De boeken worden dus losbladig! Ten behoeve van de in de loop van de jaren veelvuldig tot stand komende Aanvullingsbladen.

Het pak A4 drukwerk wordt -met een titelblad in kleur- opgenomen in een kunststof band met voortas en rugtasje. In de voortas komt een voorblad- in-kleur en in het rugtasje een strip met titel. Een eventueel familiewapen wordt 3x in kleur opgenomen.

Word werkt heel simpel met ;

- ** Het naar generatiennr. verschuiven van de parenteel-delen;
- ** Het Invoegen en via Opmaak aanpassen van ingescande documenten en foto's. In Brabant met veel bidprentjes.
- ** Het met een subnr. op het generatiennr. invoegen.
- ** tenslotte handmatig het boek pagineren.

Na gereedkomen vanuit GPro opnieuw de Parenteel uitvoeren en in Word met Invoegen, Index een namen-index genereren in 2 kolommen.

Vanuit een Proefdruk die index handmatig van de juiste paginanummers voorzien.

Het geheel Afdrukken in een van de vele Freeware PDF-schrijvers en het op een schijfje branden voor de drukkerij.

Ingezonden dhr. J.C. Geever Dennenlaan 9 5671 BX Nuenen

VOOR U GELEZEN:

Afdelingsbladen:

Apeldoorn en Omstreken, februari 2011

- Vernoemingen, diverse voorbeelden.

Erfgoed, Genealogisch Magazine, februari 2011

- Het proces en de executie van de gebroeders Thys in 1555, door Dr. E. Koops.
- De familiegroep met de naamdragers Maesdam, Van der Maese, etc. (3), door J. Slijkerman.

Gepermeteerd, afdeling Den Bosch en Tilburg, maart 2011

- Een (onwettige) tak van de familie Haansbergen, door John Boeren.

Hollands Noorderkwartier, maart 2011

- Fragmentgenealogie Wonder, door Pieter Schager.
- Genealogie van Willem Wijbrandse Duijn, door Pieter Schager.

Kwartier van Nijmegen, februari 2011

- Kwartierstaat van Govert Arij Boomsma.
- Huisnamen in Nijmeegse schepenprotocollen, door Henny Franssen.

Threant, 2011-1

- Kwartierstaat van Jan Stevens (4), door Otto Brunsting.
- Kwartierstaat van Jos Jaeger en Nel van der Linden.

West Noord-Brabant, 2011-1

- Parenteel van Joseph Hersman (2), door J. Hersman.
- Kwartierstaat van Emile Johannes Cornelis Rijpert, door Emile Rijpert.

Zaanstreek-Waterland, december 2010

- Purmerenders in de DTB boeken van Edam, door Herman Rijswijk.
- Parenteel van Jan Pietersz Purmer, door Hella Ruder.
- Genealogie Beets, door Herman Rijswijk.
- Genealogie Purmer (Slickpot), door Herman Rijswijk.
- Genealogie Van der Leij, door Herman Rijswijk.

Zaanstreek-Waterland, maart 2011

- Kwartierstaat van Veronique Blok (13), door Margriet Blok-Charbo.
- Heijn Heijnsz Loen en Dirckje Hermans, door Herman Rijswijk.
- De zerkenvloer in Graft (2), door Martin Groot.

11 en 30, afdeling Friesland, april 2011

- Familienamen in Noord Nederland, oppassen geblazen (3), door A. Meester en H. Bauer.
- Parenteel van Meine Lubberts en Aaltje Gerrits.

De Kempische Genealoog, maart 2011

- Kwartierstaat van Maria E.P. Nijs uit Mol

Heemkundekringen:

Aarle Rixtel, 'het hagelkruis', februari 2011

- De dubbele V, de ruilverkaveling, door Louis Barten.
- De Rixtelse watermolens, door Henk van Beek.
- Grafzerken in de Stint Jan, door Henk van Beek.
- Bijzonderheden van Helmond en Riksel, naar Postels archieven (2), door Jan Dekkers.

Asten-Someren, 'De Vonder', maart 2011

- "Den Diesdonk" een historisch gebied en meer dan dat (1), door Piet Aarts en Gerard ten Thije

Beek en Donk, 'd'n Tenuzzik', 2011-1

- Een watermolen, een prieeltje en banhekken in het Leek, door Martin Philipsen.

De Acht Zaligheden, 'De Rosdoek', maart 2011

- De oude kern van Eersel, door Daniël Vangheluwe.

De Berse. 'Den Beerschen Aard', 2011-1

- Grepen uit het archief 'van de Mortel-de la Court' (1384-1978), (4).
- Belgische Opstand en De Beerzen, erezuil Coenraad van Valkenburg (+1831).

Heeze-Leende-Zesgehuchten, 'De Heemkronyk', maart 2011

- Spoorlijnen in Geldrop (1), door Georges Krekel.

Lieshout-Mariahout, 't Hof van Liessent, 'd'n Effer', februari 2011

- Wie was Graard Spierings?, door Nelly de Groot.
- Kwartierstaat Gerardus Spierings, door Henny Bevers – Van den Baar.

Lieshout-Mariahout, 't Hof van Liessent, 'd'n Effer', maart 2011

- Kwartierstaat van Anna Maria van der Sanden, door Henny Bevers-Van den Baar.

Nuenen, 'De Driehornickels', april 2011

- Voor de ploeg gespannen (2). Een volksgericht te Opwetten, door Joop Glasbergen.
- Lief en leed in de Beekstraat (3), door Miet Sanders-Coolen.

Sint-Oedenrode, 'Heemschild', lente 2011

- Voedingsgebruiken in familiekring en bij vrienden, door Johanna M.P. Edema en Katinka A.M.I. Hermans. (Van Vastenavond tot Pasen)

Son en Breugel, 'Heem', 2011-1

- Huizen in Son aan de markten en om de hoek, door Joop Dijsselbloem-Visser.
- In gesprek met Gerrit Gerritse,
  - Oecumenisch pionier in Son en Breugel, door Dora Cooijmans-Engels.

Valkenswaard, 'Weerderheem', 't Periodiekske', maart 2011

- Wandeling door de Weteringstraat en de Van de Venstraat in de jaren 1930-1960, door Wim Senders.

Deze tijdschriften en nog vele andere, liggen elke afdelingsavond ter inzage / te leen. Dhr. Hans Schippers zal u hierover graag informeren.

Ger Kleinbergen.